

ເພື່ອຮັບປະກັນທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ໂພຊະນາການໃຫ້ແກ່ຊາວ
ກະສິກອນໃນເຂດບ້ານເປົ້າໝາຍຂອງໂຄງການກະສິກຳເພື່ອໂພຊະນາການ

ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້

23

ປື້ມຄຸ້ມສິ່ງເສີມເຕັກນິກ

ການລ້ຽງໄກ່ລາດ

ບ້ານໂພນໄຊ ເມືອງໄຊເສດຖາ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ສ ປປ ລາວ.
Phonexay village, Saysettha district, Vientiane Capital,
Lao PDR.

ໂທ: +856 20 416 556

Fax: +856 20 416 556

E-mail : ssfsn.project@gmail.com

ເວັບໄຊ້: www.afn.gov.la

ໂຄງການກະສິກຳ ເພື່ອໂພຊະນາການ

ມັງກອນ, 2019

ເອກະສານອ້າງອີງ

ກົມສິ່ງເສີມກະສິກໍາ ແລະ ສະຫະກອນ (ຂໍ້ແນະນໍາການລ້ຽງໄກ່ພື້ນບ້ານໃຫ້ໄດ້
ຮັບຜົນດີ ຂອງໂຄງການ LEAP)

ສຸກັນ ແກ້ວໜູຈັນ ແລະ ຄະນະ, 2014. ການສຶກສາ ແລະ ຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບສັດ
ຜື່ນເມືອງລາວ. ສູນຄົ້ນຄວ້າການລ້ຽງສັດ, ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ
ແລະ ປ່າໄມ້ ແຫ່ງຊາດ, ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້.

ສົມຈັນ ຄໍາພາວົງ ແລະ ຄະນະ, 2002. ບົດຄົ້ນຄວ້າແນວພັນໄກ່ພື້ນເມືອງລາວ.
ບົດວິທະຍານິພົນປະຣິນຍາໂທ, ມະຫາວິທະຍາໄລກະສິກໍາ ເລກ 1, ຮ່າ
ໂນ້ຍ, ສສ ຫວຽດນາມ.

ສົມໝາຍ ເມກຄະຍົມດາລາ, 1997. ປຶ້ມຄູ່ມືວິຊາການຂັ້ນຜື່ນຖານສໍາລັບ
ສັດຕະວະແພດ. ກອງສັດຕະວະແພດ. ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ
ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້.

Bounthong Bouahom, Soukanh Keonouchanh and Somchan
Khamphavong. 2007. Animals, People and indigenous
chickens : an important part of rural livelihoods in the Lao

ການນໍາໃຊ້ພືດສະຫມຸນໄພເຂົ້າໃນການຮັກສາສຸຂະພາບສັດປີກ:

ສູດນໍ້າໜັກສະຫມຸນໄພ

- ຕົ້ນລາຊາບີ (ຝ້າທະລາຍໂຈນ) 0,5 ກິໂລ
- ເຄືອເຂົ້າຮໍ 0,5 ກລ
- ກະທຽມ 0,5 ກລ
- ນໍ້າຕານແດງ 1 ກລ

ວິທີເຮັດ

- ນໍາເອົາ 3 ຢ່າງ (ຕົ້ນລາຊາບີ, ເຄືອເຂົ້າຮໍ, ກະທຽມມາລ້າງນໍ້າໃຫ້ສະອາດ ປະໃຫ້ແຫ້ງ ແລ້ວທຸບໃຫ້ແຫລກ.
- ຕົ້ມນໍ້າຕານແດງໃຫ້ເປື້ອຍເປັນນໍ້າປະໃຫ້ເຢັນແລ້ວເທໃສ່ສະຫມຸນດັ່ງກ່າວ ໜັກປະໄວ້ 1 ເດືອນ.

ວິທີໃຊ້:

ຫຼັງຈາກໜັກໄດ້ 1 ເດືອນແລ້ວໃຫ້ຕອງເອົາແຕ່ນໍ້າ ໃຊ້ຢາສະຫມຸນໄພ 1 ບ່ວງຊິດແກງປະສົມກັບນໍ້າສະອາດ 4-5 ລິດໃຫ້ສັດປີກກິນທຸກວັນສັດຈະ ແຂງແຮງ, ກະຕຸ້ນຮ່າງກາຍສ້າງຄວາມຄຸ້ມກັນພະຍາດ, ບໍ່ຕິດພະຍາດ ແກ້ບັນຫາ ພະຍາດທາງລະບົບຫາຍໃຈ, ຄອກບໍ່ມີກິ່ນຂີ້ສັດ.

5. ການໄລ່ລຽງເສດຖະກິດ

ຂໍ້ມູນຄິດໄລ່:

- ລາຄາໄກ່ນ້ອຍອາຍຸ 10-14 ວັນປະມານ 6.000 ກີບ/ໂຕ
- ລາຄາໄກ່ໃຫຍ່ 40.000 ກີບ/ກິໂລ
- ໃຊ້ເວລາລ້ຽງ 4 ເດືອນ
- ລາຄາຮໍາ 1.500 ກີບ/ກິໂລ
- ລາຄາເຂົ້າປຽນ 2.000 ກີບ/ກິໂລ
- ເຂົ້າເປືອກ 2.500 ກີບ/ກິໂລ
- ຫົວອາຫານໄກ່ນ້ອຍ 8.000 ກີບ/ກິໂລ
- ເປີເຊັນການຕາຍໄກ່ນ້ອຍຫາຂາຍອອກ ສະເລ່ຍ 40%
- ຖ້າລ້ຽງໃນຮູບແບບວິຊາການອັດຕາການຕາຍປະມານ 17%

ຂໍ້ແນະນໍາ

ປື້ມຄູ່ມືເຫລົ່ານີ້ ຈັດພິມຂຶ້ນເພື່ອເປັນເຄື່ອງມືທາງດ້ານວິຊາການໃນການ ນໍາໄປຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຂອງຊາວກະສິກອນໃນສະພາບການປ່ຽນແປງດິນຝ້າ ອາກາດທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນປະຈຸບັນ ຊຶ່ງເປັນສາຍເຫດເຮັດໃຫ້ມີການສູນເສຍແນວ ພັນໄກ່ໄປໃນແຕ່ລະປີເປັນຈໍານວນບໍ່ໜ້ອຍ. ຊາວກະສິກອນບາງຄອບຄົວເກີດ ເສຍກໍາລັງໃຈຍ້ອນວ່າໄກ່ທີ່ລ້ຽງເກີດການລະບາດຂອງພະຍາດ ເຮັດໃຫ້ໄກ່ຕາຍ ແລະ ຂາດການຈັດການ-ຄຸ້ມຄອງທີ່ດີ. ສະນັ້ນ ການຕອບໂຕ້ ແລະ ຮັບມືກັບ ສະພາບດັ່ງກ່າວ ແມ່ນເປັນບັນຫາທີ່ສໍາຄັນ ແລະ ຮີບດ່ວນ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການສູນ ເສຍໜ້ອຍລົງ ແລະ ກຽມຄວາມພ້ອມສໍາລັບການແກ້ໄຂບັນຫາໃນສະເພາະໜ້າ, ຍາວນານ ແລະ ໜັ້ນຄົງ.

ປື້ມຄູ່ມືດັ່ງກ່າວນີ້ ແມ່ນໄດ້ພັດທະນາໂດຍທີມງານຂອງສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກໍາ, ປ່າໄມ້ ແລະ ພັດທະນາຊືນນະບົດ ຮ່ວມກັບ ທີມງານຂອງ ໂຄງການກະສິກໍາເພື່ອໂພຊະນາການ ໂດຍມີຈຸດປະສົງ ເພື່ອເປັນບ່ອນອີງໃຫ້ແກ່ ພະນັກງານວິຊາການ ໃນການນໍາໄປຊຸກຍູ້ສິ່ງເສີມການລ້ຽງໄກ່ຂອງຄອບຄົວຊາວ ກະສິກອນໃຫ້ໄດ້ຮັບປະສິດທິຜົນສູງ ໃນສະພາບການທີ່ມີການປ່ຽນແປງຂອງດິນ ຝ້າອາກາດ.

ຂຽນ ແລະ ຮຽບຮຽງໂດຍ:

ສິມຈັນ ຄໍາພາວິງ ແລະ ບຸນຖາວອນ ກຸນນະວົງສາ

ອອກແບບ ແລະ ຈັດໜ້າໂດຍ:

ອຸໄລທໍາ ລາຊະສິມມາ ແລະ ອານິງ ວິໄລວັນ

ຜູ້ກວດແກ້:

ສຸກສະຫວັນ ສີຫານຸວົງ ແລະ ທິງສະຫັວນ ແກ້ວມະນີ

ສາລະບານ

ຂໍ້ແນະນຳ	3
ສາລະບານ	4
ຄຳນຳ	5
1. ອະທິບາຍໂດຍຫຍໍ້ກ່ຽວກັບແນວຜັນໄກ່ລາດ	6
2. ຜົນປະໂຫຍດທາງໂພຊະນາການ ແລະ ການສ້າງລາຍຮັບ	6
3. ຂັ້ນຕອນການລ້ຽງໄກ່ລາດ	7
4. ພະຍາດ, ການປ້ອງກັນ ແລະ ການຮັກສາສຸຂະພາບ	22
5. ການໄລ່ລຽງເສດຖະກິດ	26
ເອກະສານອ້າງອີງ	27

ການຢອດຢາໄກ່ນ້ອຍອາຍຸ 0-7ວັນ (ຢອດຕາ, ດັງ)

ຕາຕະລາງທີ 4: ການວາງແຜນສັກຢາປ້ອງກັນ

ວັກຊີນ	ໃຊ້ກັບສັດ	ອາຍຸສັດ	ວິທີໃຊ້	ໄລຍະຄຸ້ມກັນ
ອະຫິວາເປັດ	ເປັດ	3 ອາທິດຂຶ້ນໄປ	ແກ້ວ 50 ເຂັມປະສົມນ້ຳກັນ 50 ເຊເຊ 1 ເຊເຊ ສັກກ້ອນຊຶ້ນ	6 ເດືອນ
ອະຫິວາສັດປົກ	ສັດປົກທົ່ວໄປ	6 ອາທິດຂຶ້ນໄປ	ສັກ 1 ເຊເຊ, ສັກຫລືບໜັງ	3 ເດືອນ
ນິວຄາເຊິນອ່ອນ	ໄກ່ນ້ອຍ	0 – 7 ວັນ	ແກ້ວ 100 ເຂັມປະສົມນ້ຳກັນ 10 ເຊເຊ (ຢອດດັງ, ຕາ 2-4 ຢອດ)	8 ອາທິດ
ນິວຄາເຊິນແກ່	ໄກ່ອາຍຸ 6 ອາທິດຂຶ້ນໄປ	6 ອາທິດຂຶ້ນໄປ	ແກ້ວ 100 ເຂັມປະສົມນ້ຳກັນ 50 ເຊເຊ, ສັກ 0,5 ເຊເຊ ກ້ອນຊຶ້ນ	1 ປີ
ໝາກສຸກສັດປົກ	ສັດປົກທົ່ວໄປ	6 ອາທິດຂຶ້ນໄປ 7-10 ວັນ	ແກ້ວ 100 ເຂັມປະສົມນ້ຳກັນ 10 ເຊເຊ ແທງຜືນປົກບາງ 2-3 ເທື່ອ	1 ປີ

3. ພະຍາດຂີ້ຢາງຂາວໄກ່ນ້ອຍ

ເປັນພະຍາດໜຶ່ງທີ່ເກີດຈາກເຊື້ອບັກເຕເຣຍ (Salmonella pullorum) ເປັນພະຍາດຊ້ຳເຮື້ອສຳລັບໄກ່ນ້ອຍ, ຕາຍໃນຕູ້ຝັກ, ຕາຍຫຼັງຝັກ ແຕກອອກມາໄດ້ 2-3 ວັນ, ໄກ່ນ້ອຍອາຍຸ 5-10 ວັນສະແດງອາການອ່ອນເພຍ, ບໍ່ກິນອາຫານ, ຫົວຈຸ່ມກັນ, ປົກເຕືອຍ, ອາຈິມແຫຼວສີຂາວຕິດອ້ອມກັນ, ເຫງົາ, ໂຕສັ່ນ, ໄກ່ນ້ອຍທີ່ລອດຕາຍ ຈະອ່ອນແອ ນານໃຫຍ່ (ໄກ່ຄອດ) ແລະ ເປັນ ພາຫະໂຕນຳເຊື້ອໄປໃສ່ໂຕອື່ນພາຍໃນຝູງຜ່ານທາງອາຈິມ, ໄກ່ແມ່ຈະແຜ່ເຊື້ອໄປ ນຳໄຂ່ສູ່ລູກໄກ່. ພະຍາດນີ້ສາມາດປິ່ນປົວໄດ້ດ້ວຍຢາຕ້ານເຊື້ອເຊັ່ນ: ຄລໍແລັມ ເຟນິໂກນ, ຊິນຟາເມດ, ແຕ່ ຕ້ອງໃຊ້ເວລາດົນ. ຄລໍແລັມເຟນິໂກນ 1 ກຼາມ ປະສົມນ້ຳ 1 ລິດ ໃຫ້ກິນພາຍໃນ 8 ວັນ. ຄວນມີການຂ້າເຊື້ອໃນຕູ້ຝັກໄຂ່ ໂດຍ ວິທີຮິມຄວັນ, ຢາຂ້າເຊື້ອຝໍມາລິນ+ແປມັງການແນັສ. ສຳລັບໄກ່ພໍ່ແມ່ພັນທີ່ຕິດ ເຊື້ອນີ້ຄວນທຳລາຍຖິ້ມເປັນວິທີທີ່ສຸດ.

ການປ້ອງກັນພະຍາດ

- ຄອກໄກ່ຕ້ອງສະອາດ ອາກາດໂລ່ງດີ, ມີຄວາມອົບອຸ່ນໃນຄວາມອາກາດ ໜາວເຢັນ ແລະ ສາມາດ ປ້ອງກັນຝົນໄດ້.
- ກິນອາຫານພຽງພໍ ແລະ ມີຄຸນະພາບ, ມີນ້ຳສະອາດໃຫ້ກິນບໍ່ຂາດ.
- ກ່ອນຈະນຳໄກ່ເຂົ້າມາລ້ຽງຕ້ອງໄດ້ລ້າງຝື້ນຄອກໃຫ້ສະອາດ, ປະໄວ້ໃຫ້ ແຫ້ງແລ້ວຂ້າເຊື້ອດ້ວຍປູນຂາວໃນອັດຕາສ່ວນ 20 ກິໂລ/100 ຕາແມັດ.
- ຖ້ານຳເອົາໄກ່ຈາກບ່ອນອື່ນເຂົ້າມາລ້ຽງຕ້ອງແຍກຂັງຕິດຕາມເບິ່ງອາການ ສາກ່ອນ 2 ອາທິດ.
- ບໍ່ຊື້ໄກ່ຈາກບ່ອນອື່ນ ຫຼື ຕະຫລາດມາບໍລິໂພກໃນຄົວເຮືອນ.
- ບໍ່ຊື້ ຫຼື ຂາຍ ສັດເຫງົາ ຫຼື ສິ່ງໃສເປັນພະຍາດ, ເວລາມີສັດຕາຍຄວນເຜົາ ຫຼື ຝັງ.
- ຕ້ອງສັກຢາວັກຊີນຊະນິດຕ່າງໆເພື່ອປ້ອງກັນ.

ຄຳນຳ

ໄກ່ລາດເປັນແນວພັນທີ່ມີຄວາມສາມາດປັບຕົວໄດ້ດີຢູ່ກັບສະພາບເງື່ອນ ໄຂສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ມີການປ່ຽນແປງ, ມີຄວາມທົນທານພະຍາດໄດ້ດີ, ບໍ່ຊື່ນເປືອງ ທົນຮອນຫລາຍ ແລະ ໃຊ້ແຮງງານໜ້ອຍ ແຕ່ໃຫ້ຜົນຕອບແທນສູງ. ຊາວ ກະສິກອນເຄີຍມີມູນເຊື້ອລ້ຽງແນວພັນພື້ນເມືອງມາແຕ່ດົນນານແລ້ວ. ໄກ່ລາດ ເຖິງວ່າມີຮູບຮ່າງນ້ອຍ ແຕ່ເປັນແນວພັນທີ່ມີຄວາມສາມາດປັບຕົວ ແລະ ຂະຫຍາຍຕົວໄດ້ດີຢູ່ກັບສະພາບເງື່ອນໄຂ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມໄດ້ດີ ເຊັ່ນ ຢູ່ເຂດ ຊົນນະບົດ ແລະ ພູດອຍ ທີ່ມີສະພາບການຂາດແຄນອາຫານ ແລະ ເຕັກນິກການ ລ້ຽງຕ່ຳ. ນອກຈາກນັ້ນ ໄກ່ລາດຍັງມີຄຸນສົມບັດດີເດັ່ນຄື ສາມາດຫາກິນໄດ້ດ້ວຍ ຕີນເອງຕາມແບບທຳມະຊາດ, ລ້ຽງລູກເກັ່ງ, ຊິ້ນໄກ່ລາດມີລິດຊາດແຊບ ແລະ ຄົນນິຍົມບໍລິໂພກ, ມີຕະຫຼາດກວ້າງຂວາງສາມາດລ້ຽງຜະລິດເປັນສິນຄ້າໄດ້.

ປຶ້ມຄູ່ມືສະບັບນີ້ ໄດ້ຄັດຈ້ອນເອົາເຕັກນິກຈາກການຄົ້ນຄວ້າທົດລອງຂອງ ສູນຄົ້ນຄວ້າການລ້ຽງສັດ, ບັນດາເອກະສານ ຈາກໂຄງການປັບຕົວດ້ານກະສິກຳຕໍ່ ກັບການປ່ຽນແປງຂອງດິນຟ້າອາກາດ, ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ, ປ່າໄມ້ ແລະ ພັດທະນາຊົນນະບົດ, ຕຳລາຕ່າງໆ ແລະ ປະສົບການ ທີ່ມີຄວາມສຳເລັດ ແລະ ແທດເໝາະກັບສະພາບການປ່ຽນແປງຂອງດິນຟ້າອາກາດໃນປະຈຸບັນ. ບົດຮຽນ ເຫຼົ່ານີ້ຊາວກະສິກອນສາມາດນຳເອົາໄປນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການປະຕິບັດຕົວຈິງ.

ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ໃນການພັດທະນາຄູ່ມືຝຶກອົບຮົມສະບັບນີ້ອາດ ຈະມີຂໍ້ຂາດຕົກບົກຜ່ອງທາງດ້ານເນື້ອໃນ, ມີບາງອັນ ອາດຈະບໍ່ຄົບຖ້ວນ ຊຶ່ງໃນ ໂອກາດນີ້ ທາງຄະນະຮັບຜິດຊອບໂຄງການ ກໍສະເໜີຂໍຄວາມຮ່ວມມືກັບທຸກ ພາກສ່ວນ ໃຫ້ມີການປະກອບຄຳຄິດຄຳເຫັນ, ສິ່ງຂ່າວເຖິງຄະນະຮັບຜິດຊອບ ດ້ວຍວິທີການສ້າງສັນ ເພື່ອປັບປຸງໃຫ້ຄູ່ມືຝຶກອົບຮົມສະບັບນີ້ ມີເນື້ອໃນສົມບູນ ຂຶ້ນຕື່ມ.

1. ອະທິບາຍໂດຍຫຍໍ້ກ່ຽວກັບແນວຜັນໄກ່ລາດ

ໄກ່ລາດລ້ຽງງ່າຍ ສາມາດນໍາໃຊ້ອາຫານທີ່ມີຄຸນະພາບຕໍ່າ ຕາມທໍາມະຊາດໄດ້ດີ, ມີການປັບໂຕໄດ້ດີກັບສະພາບເງື່ອນໄຂ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມຂອງແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນໄດ້ດີ, ມີການລົງທຶນຕໍ່າຫຼາຍຖ້າທຽບໃສ່ການລ້ຽງໄກ່ຜັນຊະນິດອື່ນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ຊື້ເປືອງເງິນຊື້ຫົວອາຫານລາຄາແພງ, ເງື່ອນໄຂດ້ານເຕັກນິກ ແລະ ອື່ນໆ ທີ່ຊາວກະສິກອນຜູ້ທຸກຍາກບໍ່ສາມາດລ້ຽງໄດ້. ການລ້ຽງໄກ່ລາດ ເຖິງວ່າຈະນານໃຫຍ່ ແລະ ໃຫ້ຜົນຜະລິດຕໍ່າ ແຕ່ກໍ່ຍັງຄຸ້ມຄ່າສໍາລັບຊາວກະສິກອນ ເພາະວ່າລາຄາໄກ່ລາດສູງກວ່າລາຄາໄກ່ຜັນຊະນິດອື່ນສອງເທົ່າຕົວ.

ຄຸນລັກສະນະປະຈໍາຝັນໄກ່ລາດ:

- ໄກ່ລາດໃຫ້ໄຂ່ຢູ່ໃນລະດັບ 55-78 ໜ່ວຍ/ແມ່/ປີ.
- ໄກ່ແມ່ຈະໃຫ້ໄຂ່ 3-3,5 ຄັ້ງ/ແມ່/ປີ
- ໃຫ້ໄຂ່ແຕ່ລະຄັ້ງ 11-14 ໜ່ວຍ
- ນໍ້າໜັກໄຂ່ສະເລ່ຍ 35-40 ກຼາມ
- ອາຍຸເລີ່ມໃຫ້ໄຂ່ທໍາອິດ 185-203 ວັນ
- ມີນໍ້າໜັກໂຕໂດຍສະເລ່ຍ 1,00-1,30 ກິໂລ
- ໃຊ້ເວລາໃນການລ້ຽງລູກປະມານ 2-3 ເດືອນຈຶ່ງໄຂ່ອີກເທື່ອໃໝ່.

2. ຜົນປະໂຫຍດທາງໂພຊະນາການ ແລະ ການສ້າງລາຍຮັບ

- ຊື່ນໄກ່ລາດມີລົດຊາດແຊບ ແລະ ຄົນນິຍົມບໍລິໂພກ, ສາມາດຕອບສະໜອງທາດຊື່ນ, ພະລັງງານ, ວິຕາມິນ ແລະ ແຮ່ທາດສູງ, ໄຂ່ມັນບໍ່ສູງ, ຖ້າປຸງແຕ່ງອາຫານຮ່ວມກັບສະຫມຸນໄພຍິ່ງຈະເຮັດໃຫ້ຄຸນນະພາບເປັນຢາບໍາລຸງ.
- ຊາວກະສິກອນສາມາດລ້ຽງໄວ້ເພື່ອບໍລິໂພກຊື່ນ ໃນເວລາລົງສູ່ວຽກງານການຜະລິດ, ງານປະເພນີຕ່າງໆ ແລະ ເກັບໄຂ່ໄວ້ກິນໃນຄອບຄົວ.
- ລາຄາໄກ່ລາດດີ ມີຕະຫຼາດກວ້າງຂວາງ, ສາມາດລ້ຽງຜະລິດເປັນອາຊີບ ແລະ ຜະລິດເປັນສິນຄ້າໄດ້.

2. ພະຍາດອະຫິວາສັດປີກ (Fowl cholera)

ເປັນພະຍາດທີ່ເກີດຈາກເຊື້ອບັກເຕເຣຍ ທີ່ມີຊື່ວ່າ (Pasteurella multocida) ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ສັດປີກຕ່າງໆສາມາດຕິດເຊື້ອນີ້ໄດ້: ໄກ່, ເປັດ, ຫ່ານ, ໄກ່ງວງ, ໄກ່ຕອກ, ນົກກະທາ, ... ພະຍາດນີ້ມັກເກີດຂຶ້ນກັບໄກ່ໃຫຍ່ເປັນຕົ້ນຕໍ (ອາຍຸ 2 ເດືອນ), ໄກ່ມີອາການໄຂ້ຂຶ້ນສູງ, ເຫງົາ, ຂົນຫຍອງ, ຫັນໃຈໄວຂຶ້ນ, ບໍ່ກິນອາຫານ, ມີອາການຖອກທ້ອງ ສີຂຽວປົນເຫຼືອງ, ນໍ້າໜັກຫຼຸດໄວວາ, ຫອນ ແລະ ໜຽງຊໍ້າ, ມີນໍ້າເມືອກ ໜຽວຍ້ອຍອອກຈາກປາກ, ບາງຄັ້ງຈະຕາຍໂດຍບໍ່ທັນສະແດງອາການໃຫ້ເຫັນ.

ພະຍາດອະຫິວາສັດປີກສາມາດປົ່ນປົວໄດ້ ຖ້າເຮົາປົ່ນປົວໄວດ້ວຍຢາຊັ້ນຟາຄວິນອກຊາລິນ ແລະ ຢາຕ້ານເຊື້ອອື່ນໆ ໂດຍການລະລາຍໃນນໍ້າ ຫຼື ປະສົມອາຫານໃຫ້ກິນ, ຕົວຢ່າງ ເຕຕຣາຊິກະລິນ 50 ມິລິກຼາມ/ນໍ້າໜັກໄກ່ 1 ກິໂລ ປະສົມນໍ້າ ແລະ ອາຫານໃຫ້ກິນ 3 ມື້ຕິດຕໍ່ກັນ. ມີວັກຊິນເພື່ອປ້ອງກັນພະຍາດນີ້ ຄື ວັກຊິນປ້ອງກັນອະຫິວາສັດປີກ ໃຊ້ກັບສັດປີກທົ່ວໄປ ອາຍຸ 6 ອາທິດຂຶ້ນໄປ.

ໄກ່ຕາຍເພາະພະຍາດອະຫິວາສັດປີກ

4. ພະຍາດ, ການປ້ອງກັນ ແລະ ການຮັກສາສຸຂະພາບ

4.1. ພະຍາດລະບາດທີ່ຮ້າຍແຮງ

ເວົ້າລວມແລ້ວ ສຳລັບໄກ່ລາດມີ 2 ພະຍາດທີ່ຮ້າຍແຮງທີ່ສຸດ ໄດ້ແກ່ ພະຍາດນິວຄາເຊິນ ແລະ ພະຍາດອະຫິວາສັດປົກ ຊຶ່ງສ້າງຄວາມເສຍຫາຍທາງ ດ້ານເສດຖະກິດໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ໃນແຕ່ລະປີເປັນຈຳນວນບໍ່ໜ້ອຍ, ສາຍເຫດ ຕົ້ນຕໍແມ່ນການຖືເປົາໃນການຢອດຢາ ແລະ ສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດ ເພາະວ່າ ພະຍາດລະບາດດັ່ງກ່າວເຖິງວ່າຈະຮ້າຍແຮງ ແຕ່ສາມາດປ້ອງກັນໄດ້.

1. ພະຍາດນິວຄາເຊິນ (Newcastle)

ເປັນພະຍາດທີ່ເກີດຈາກເຊື້ອໄວຣັດ ຊະນິດໜຶ່ງທີ່ຮ້າຍແຮງສຳລັບໄກ່ ສາມາດຂ້າໄກ່ຕາຍຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ 80-100%, ໄກ່ຈະຕາຍກະທັນຫັນພາຍ ໃນ 4-8 ວັນ ແລະ ບາງເທື່ອຈະແກ່ຍາວໄປຮອດ 1 ເດືອນ (ທັງໄກ່ນ້ອຍ ແລະ ໄກ່ໃຫຍ່). ໄກ່ມີອາການເຫງົາ, ບໍ່ກິນອາຫານ, ຂົນຫຍອງ, ອາຈິມແຫຼວເປັນສີ ເຫຼືອງປົນຂຽວ ແລະ ຂາວ, ຮ່າງກາຍຂາດນ້ຳ, ຫາຍໃຈລຳບາກ (ອ້າປາກ), ມີ ສຽງຈາມ, ສຽງກົດກາດໃນຫຼອດລົມ, ນ້ຳມູກ ນ້ຳຕາໄຫຼ, ໜ້າຕາບວມ, ຫອນຊ້ຳ ແລະ ບາງເທື່ອຍັງມີອາການທາງລະບົບປະສາດໃຫ້ເຫັນເຊັ່ນ: ໂຕສັ່ນ, ຄໍບິດ ຄໍແ ງ້ນ, ຍ່າງໄປໜ້າຖອຍຫຼັງ, ເປັນວົງມົນ, ຫົວຊຶ້ນກ້ອງປົກ ແລະ ເປັນອຳມະພາດ. ພະຍາດນີ້ສາມາດຕິດຕໍ່ດ້ວຍນ້ຳມູກ, ນ້ຳຕາ, ອາຈິມ, ສັດຕິດເຊື້ອ, ຜຸ່ນລະອອງ, ນ້ຳເສຍ ທີ່ຕິດເຊື້ອ, ແຜ່ກະຈາຍໄປນຳລົມ, ຄົນ, ພາຫະນະ, ...

ໄກ່ຕາຍເພາະພະຍາດນິວຄາເຊິນ

3. ຕົ້ນຕອນການລ້ຽງໄກ່ລາດ

- ການເລືອກສະຖານທີ່ ແລະ ການປຸກສ້າງຄອກ
- ການຄັດເລືອກແນວພັນ
- ຂະໜາດການຜະລິດ
- ການຈັດການດ້ານການປະສົມຜົນ
- ການຝັກໄຂ່
- ການອານຸບານໄກ່ນ້ອຍ
- ເຕັກນິກການລ້ຽງໄກ່ແຕ່ລະໄລຍະ
- ການໄລ່ລຽງເສດຖະກິດ

3.1. ຄັດເລືອກສະຖານທີ່ ແລະ ການປຸກສ້າງຄອກ

- ເປັນບ່ອນຫ່າງໄກຊຸມຊົນເລັກນ້ອຍ, ອາດເປັນດິນສວນ, ໄຮ່, ນາ.
- ຄວນປຸກຕົ້ນໄມ້ເປັນຝຸ່ມ, ໄມ້ໃຫ້ໝາກ ເພື່ອບັງແດດ, ກັນລົມ ແລະ ເຮັດໃຫ້ດິນຊຸ່ມຊື່ນ, ເປັນແຫຼ່ງຜະລິດອາຫານທຳມະຊາດ (ມິດ, ປວກ, ຂີ້ກະເດືອນ, ຕັກແຕນ ແລະ ແມງໄມ້ອື່ນໆ)
- ມີຮົ່ວກະແຕະອ້ອມຮອບຈະເປັນການດີ ແລະ ຄວນມີເດີນຫຍ້າໃຫ້ໄກ່ ໄດ້ຫາກິນ. ຕາມເດີນຂ້າງຄອກຄວນມີຮາງອາຫານ, ຮາງນ້ຳໄວ້ສຳລັບ ໃຫ້ສັດກິນ.

ໄກ່ລາດຕ້ອງການສະຖານທີ່ເປັນເດີນເພື່ອຄວັດເຂ່ຍຊອກຫາອາຫານທຳ ມະຊາດ ສະນັ້ນຄວນມີຜືນທີ່ເປັນເດີນກວ້າງແຕ່ເລັກນ້ອຍ ແລະ ຄວນ ເຮັດ ຮົ່ວກະແຕະອ້ອມຮອບບໍລິເວນດັ່ງກ່າວໃນເນື້ອທີ່ກວ້າງປະມານ 800 ຕາ ແມັດ ຫຼື ມີເນື້ອທີ່ກວ້າງຢ່າງດີເຊັ່ນດິນສວນ ແລະອື່ນໆ.

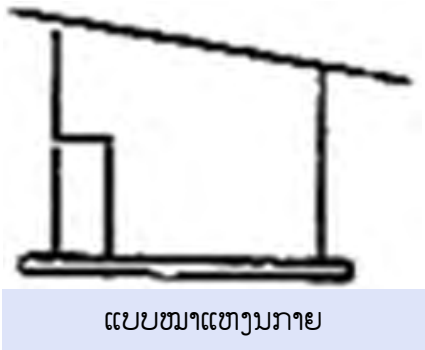
ຕາມເດີນຄວນໄດ້ປຸກຕົ້ນໄມ້ໃຫ້ໝາກເພື່ອເປັນຮົ່ມເງົາເປັນບ່ອນຄວັດ ເຂ່ຍຫາກິນອາຫານຕາມທຳມະຊາດ ຫຼື ມີບ່ອນລ້ຽງປວກ ແລະ ລ້ຽງຂີ້ກະເດືອນ ຢັ່ງເປັນການດີ.

ສະພາບແວດລ້ອມທີ່ເໝາະສົມສໍາລັບການລ້ຽງໄກ່ລາດ

ຮູບແບບຕ່າງໆໃນການສ້າງຄອກໄກ່

ການສ້າງຄອກໄກ່ແມ່ນມີຫລາຍຮູບແບບ ຊຶ່ງແຕ່ລະຮູບແບບມີຂໍ້ດີ ແລະ ຂໍ້ອ່ອນ ແຕກຕ່າງກັນ, ຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງໄກ່ເລືອກເອົາແບບໃດໜຶ່ງໂດຍອີງໃສ່ເງື່ອນ ໄຂຕົວຈິງຂອງຄອບຄົວຊຶ່ງມີລັກສະນະດັ່ງຕໍ່ລົງໄປນີ້:

ການສ້າງອາຫານປະສົມເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຕົ້ນທຶນ

ຕົວຢ່າງ 1: ການປະສົມອາຫານໃຫ້ໄກ່ລາດ (ໄກ່ພໍ່ແມ່ພັນ)

- ຫຍ້າສິດ/ຮຸຊີ/ເນເປຍ 15%
- ສາລິບິດ/ເຂົ້າປຽນ 40%
- ຫົວມັນຕົ້ນບົດ 20%
- ຮໍາ 25%

ສໍາລັບໄກ່ພໍ່ແມ່ພັນຄວນປະສົມເຂົ້າເປືອກ 1 ກິໂລ+ຮໍາ 1,5 ກິໂລ

ຕົວຢ່າງ 2: ການປະສົມອາຫານໃຫ້ໄກ່ລາດ (ອາຍຸ 17-26 ອາທິດ)

- ຫຍ້າສິດ (ຮຸຊີ/ເນເປຍ) 10%
- ສາລິບິດ/ເຂົ້າປຽນ 42%
- ຫົວມັນຕົ້ນບົດ 20%
- ຮໍາ 28%

ໝາຍເຫດ:

- ຖ້ວຂຽວ, ຖ້ວເຫຼືອງສາມາດນໍາໃຊ້ເປັນອາຫານໄກ່ໄດ້ແຕ່ຕ້ອງໄດ້ລວກນໍ້າ ຮ້ອນ 15-20 ນາທີ ແລ້ວຕາກແດດ ແລະ ນໍາໄປບົດປະສົມໃສ່ໃນສ່ວນ ປະສົມອາຫານໃນລະດັບ 15-20%.
- ຖ້ວສະໄຕໂລ, ໃບກະຖິນ ແລະ ໃບມັນຕົ້ນແຫ້ງບົດ ໃຊ້ໃນລະດັບ 12-16%.

ການລ້ຽງຂີ້ກະເດືອນສໍາລັບເປັນອາຫານແຫຼ່ງທາດຊື່ນໃນການລ້ຽງໄກ່ລາດ

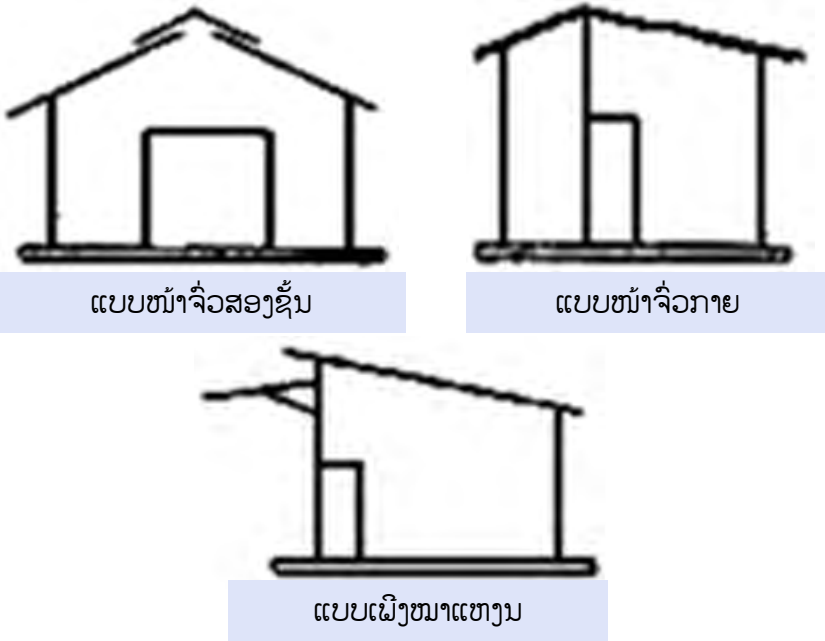
- ໃຊ້ອ່າງຊີ້ມັງ ຂະໜາດ 60-120 ຊັງຕີແມັດພື້ນເທຊີ້ມັງ ແລະ ເຈາະຮູເພື່ອລະບາຍນໍ້າ.
- ນໍາເອົາເຝືອງ ຫຼື ຫຍ້າຂຽວມາແຊ່ນໍ້າ 3-5 ມື້ ແລ້ວເອົາໄປຮອງຜິ້ນໜາປະມານ 3-5 ຊັງຕີແມັດ.
- ເອົາດິນມຸ່ນປະສົມຂີ້ສັດຢ່າງລະເທົ່າກັນ ລົງໃຫ້ໜາ 8 -10 ຊັງຕີແມັດ ຫົດນໍ້າໃຫ້ທົ່ວ ແລ້ວເອົາຂີ້ກະເດືອນລົງໄປ.
- ຊອກເອົາເສດໃບໄມ້ ກະແຕະປົກໄມ້ ອາດຈະມຸງຫຼັງຄາເພື່ອປ້ອງກັນຜົນ ແລະ ແສງແດດ.
- ຄວນໃຫ້ອາຫານຈໍາພວກຜິດຜັກ, ຂີ້ສັດ ທຸກໆ 3 -4 ວັນ.

ຂີ້ກະເດືອນ

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ນອກຈາກຊ່ວຍຢ່ອຍສະລາຍເສດຂີ້ເຍື້ອ, ຜິດຜັກ ແລ້ວ ຂີ້ກະເດືອນຍັງປະກອບດ້ວຍທາດອາຫານສູງມີ ທາດຊື່ນ (ປະໂຣຕິນ) ສູງ 60-70%, ທາດແປ້ງ 20%, ທາດໄຂມັນ 7-10% , ເກືອແຮ່ 2-3,5% ແລະ ອຸດົມໄປດ້ວຍວິຕາມິນຫຼາຍຊະນິດ.

ອົງປະກອບທີ່ດີຂອງຄອກໄກ່:

- ຄອກໄກ່ທຸກຄອກຕ້ອງມີ ຮິ້ວອ້ອມຢ່າງດີ ເພື່ອປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ໄກ່ອອກໄປນອກຮິ້ວໄດ້.
- ວັດຖຸທີ່ໃຊ້ຄວນແມ່ນວັດຖຸທີ່ຫາໄດ້ງ່າຍພາຍໃນທ້ອງຖິ່ນ.
- ລະບາຍອາກາດໄດ້ດີ ແລະ ສາມາດເຂົ້າໄປອະນາໄມໄດ້ງ່າຍ.
- ອາດຈະເຮັດຄອກຊຸພື້ນ ຫຼື ຍົກຜິ້ນກໍໄດ້ ແຕ່ຄວນເຮັດຄອນນອນ ເພາະໄກ່ລາດມັກນອນຄອນ.
- ຄອກໄກ່ທົ່ວໄປ ມີເນື້ອທີ່ ຂະໜາດ 3x5 ແມັດ ສາມາດລ້ຽງໄກ່ລາດໄດ້ປະມານ 80-100 ໂຕ.
- ຊັ້ນເທິງເປັນບ່ອນໄກ່ແມ່ໄຂ່, ຊັ້ນລຸ່ມຄວນເຮັດເປັນຮ່າງ ທີ່ໃຊ້ໄມ້ດິ້ວເພື່ອໃຫ້ໄກ່ລຸ້ນ ແລະ ໄກ່ໃຫຍ່ນອນ.
- ຖ້າມີໄກ່ຈໍານວນຫຼາຍຄວນແປງເຮັດເປັນ 2 ລືອກ ສໍາລັບໄກ່ພໍ່ພັນ ແລະ ໄກ່ລຸ້ນ ໄກ່ບ່າວສາວ.

3.2 ແນວຜັນ ແລະ ການຄັດເລືອກຜັນໄກ່ລາດ

ແນວຜັນໄກ່ລາດ

ຕາມຂໍ້ມູນການສຳຫຼວດໄກ່ລາດໃນເບື້ອງຕົ້ນ (ສີມຈັນ ແລະ ຄະນະ, 2002) ສາມາດຈຳແນກໄກ່ລາດອອກເປັນ 5 ຊະນິດ: ໄກ່ອູ, ໄກ່ໂຢກ, ໄກ່ຫອນຈູ, ໄກ່ດູກດຳ ແລະ ໄກ່ແຈ້.

ໄກ່ອູ

ໄກ່ໂຢກ

ໄກ່ດູກດຳ

ໄກ່ຫອນຈູ

ໄກ່ແຈ້

ໄກ່ແຈ້

ການໃຫ້ອາຫານເສີມ

- ໄກ່ລາດກິນອາຫານໄດ້ຫຼາຍຊະນິດ ແລະ ສາມາດຫາກິນອາຫານທຳມະຊາດເຊັ່ນເມັດພືດ, ແມງໄມ້, ປວກ, ຂີ້ກະເດືອນ, ...ດ້ວຍຕົນເອງ ຕາມຂອບເຂດບໍລິເວນຄອກ ຫຼື ຕາມປ່າໃກ້ບ້ານ.
- ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມການລ້ຽງໄກ່ລາດກໍ່ຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ໃນການໃຫ້ອາຫານພຽງພໍ ແລະ ຄົບໝວດໝູ່ຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງຮ່າງກາຍ ໂດຍສະເພາະໄກ່ພໍ່ແມ່ຜັນເພື່ອໃຫ້ໄຂ່ທີ່ມີຄຸນນະພາບ ແລະ ເປີເຊັນການແຕກເບາະສູງ.
- ການໃຫ້ອາຫານໄກ່ນ້ອຍເວລາຍັງຢູ່ນຳແມ່ ແລະ ເວລາແຍກແມ່ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍຕໍ່ການຈະເລີນເຕີບໂຕ ແລະ ຕ້ານທານພະຍາດສູງ.
- ການໃຫ້ອາຫານທີ່ມີຄຸນຄ່າສູງຈະສາມາດເຮັດໄກ່ນ້ອຍແຂງແຮງ ແລະ ໃຫຍ່ໄວ, ອາຫານທີ່ມີລາຄາຖືກສາມາດລົດຕົ້ນທຶນການຜະລິດ ແລະ ຫາໄດ້ໃນບ້ານເຮົາມີດັ່ງນີ້: ສາລິບົດ, ເຂົ້າປຽນ, ຮຳ, ເຂົ້າເປືອກ, ມັນຕົ້ນ, ຖົ່ວສະໄຕໂລ, ຜັກສິດ, ...

ມັນຕົ້ນບົດ

ການໃຫ້ອາຫານໄກ່

- ໄກ່ນ້ອຍອານຸບານ 1-6 ອາທິດ ຈະໃຫ້ກິນຕາມໃຈ (ປະມານ 20 ກຼາມ/ວັນ), ມື້ໜຶ່ງຄວນໃຫ້ຫຼາຍເທື່ອ 5-6 ຕໍ່ມື້.
- ໄກ່ລາດອາຍຸ 7-12 ອາທິດໃຫ້ກິນຕາມໃຈ ແຕ່ຄວນສັງເກດເບິ່ງວ່າການໃຫ້ແຕ່ລະຄັ້ງໄກ່ສາມາດກິນໄດ້ຫຼາຍພຽງໃດ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ຕົກເຮັຍເສຍຫາຍ ແລະ ຄວນໃຫ້ຫຼາຍຄັ້ງ.
- ໄກ່ລາດອາຍຸ 13-16 ອາທິດໃຫ້ກິນປະມານ 40-50 ກຼາມ/ມື້/ໂຕ.
- ໄກ່ລຸ້ນ ແລະ ໄກ່ສາວໃຫ້ກິນປະມານ 60-70 ກຼາມ/ມື້/ໂຕ ແຕ່ກໍຕ້ອງມີການຕິດຕາມ ແລະ ບັນທຶກ.
- ໄກ່ລາດພໍ່ແມ່ພັນຈະໃຫ້ກິນປະມານ 80-90 ກຼາມ/ມື້/ໂຕ.ການໃຫ້ອາຫານໄກ່ ນອກຈາກຈະໃຫ້ກິນພຽງພໍແລ້ວ ຍັງຕ້ອງໄດ້ຄໍານຶງຖິງຄວາມຕ້ອງການຄຸນຄ່າທາງທາດອາຫານຂອງໄກ່ໃນແຕ່ລະຊ່ວງອາຍຸຕື່ມອີກ, ສໍາລັບໄກ່ລາດມີຄວາມຕ້ອງການດ້ານທາດຊື້ນຕໍ່າກວ່າໄກ່ຊະນິດພັນອື່ນ ດັ່ງຕາຕະລາງລຸ່ມນີ້:

ຕາຕະລາງທີ 3: ຄວາມຕ້ອງການທາດອາຫານຂອງໄກ່ແຕ່ລະໄລຍະ

ອາຍຸ (ອາທິດ)	ແນວພັນ ໄກ່	ທາດຊື້ນ (%)	ຜະລັງງານ ກິໂລກະລໍ ລິ/ກິໂລ	ເຍື້ອໃຍ (%)	ການຊີ (%)	ຝົດສະຝໍ (%)
1-6	ໄກ່ພັນ ໄກ່ລາດ	21-22 16-17	2,800- 2,900	3,5-4,5	0,9-1	0,7-0,8
7-12	ໄກ່ພັນ ໄກ່ລາດ	16-17 14-15	2,700- 2,800	3,7-3,9	1	0,66
13-20	ໄກ່ພັນ ໄກ່ລາດ	15-16 13-14	2,580	3,9	1	0,66
ໄລຍະໃຫ້ ໄຂ່	ໄກ່ພັນ ໄກ່ລາດ	18-19 15-16	2,750	3,5	3,2	0,62

ນອກນັ້ນຍັງມີໄກ່ບາງຊະນິດ ທີ່ໄດ້ນໍາເຂົ້າມາລ້ຽງຢູ່ລາວເປັນເວລາດົນສົມຄວນ ເຊັ່ນ: ໄກ່ເຫຼືອງ, ໄກ່ລາຍ ແຕ່ໄກ່ເລົ່ານີ້ຈະຊອກຫາກິນແບບທໍາມະຊາດບໍ່ເກັ່ງ, ຝັກ ແລະ ລ້ຽງລູກບໍ່ດີ, ການປັບໂຕເຂົ້າເງື່ອນໄຂສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ລາຄາກໍບໍ່ດີ ປານໃດ ເວົ້າລວມແລ້ວຊາວກະສິກອນບໍ່ນິຍົມລ້ຽງ.

ຄຸນລັກສະນະດ້ານການຜະລິດຂອງໄກ່ລາດ:

- ອາຍຸໃຫ້ໄຂ່ທໍາອິດສະເລ່ຍ 193 ວັນ
- ໃຫ້ໄຂ່ສະເລ່ຍ 87,5 ໜ່ວຍ/ປີ
- ກິນອາຫານສະເລ່ຍ 85,3ກຼາມ/ໂຕ/ວັນ
- ນໍ້າໜັກໄຂ່ 38,6 ກຼາມ/ໜ່ວຍ
- ຊື້ນເປືອງອາຫານ 372,6 ກຼາມ/ໄຂ່ໜ່ວຍໜຶ່ງ (ສົມຈັນ ແລະ ຄະນະ, 2012)

3.3 ການຄັດເລືອກໄກ່ພໍ່ແມ່ພັນ

ຖ້າເປັນໄກ່ນ້ອຍ

- ເລືອກໂຕຂົນນຸ່ມ, ຂົນເຫລື້ອມ, ຕາໃສ, ແຄ່ງ ແລະ ຕົນເຫຼື້ອມ, ນໍ້າໜັກໄດ້ມາດຖານຂອງພັນ, ວ່ອງໄວ ແລະ ແຂງແຮງດີ.

ຖ້າເປັນໄກ່ໃຫຍ່ (ເລືອກເປັນພໍ່ພັນ)

- ເບິ່ງຮູບຮ່າງໃຫຍ່ສົມສວນ, ວ່ອງໄວ, ຕາໃສ, ແຂງແຮງ, ມີນໍ້າໜັກດີ, ສີຂົນເຫລື້ອມງາມ ອາຍຸ 8-9 ເດືອນຂຶ້ນໄປ, ມີນິໄສຄຸ້ນ, ບໍ່ມັກຈິກຕອກໄກ່ນ້ອຍ.
- ອາດເປັນແນວພັນໄກ່ລາດແທ້ ຫຼື ໄກ່ລູກປະສົມ.
- ເປັນໄກ່ທີ່ນໍາມາຈາກບ່ອນອື່ນ (ບໍ່ແມ່ນສາຍເລືອດດຽວກັນ)
- ເມື່ອອາຍຸໄດ້ 3 ປີແລ້ວຄວນຄັດອອກ.

3.3.1 ການຄັດເລືອກເປັນແມ່ພັນ

- ຮູບຮ່າງໃຫຍ່ສົມສ່ວນ, ວ່ອງໄວ, ຕາໃສ, ແຂງແຮງ, ມີນ້ຳໜັກດີ, ສີຂົນເຫລື້ອມງາມ ອາຍຸ 6-7 ເດືອນຂຶ້ນໄປ.
- ເບິ່ງການໃຫ້ໄຂ່ ແລະ ການລ້ຽງລູກດີ, ບໍ່ຈິກຕອດ ແລະ ເປີເຊັນລ້ຽງລູກລອດສູງ
- ເບິ່ງເຊື້ອສາຍເລືອດດຽວກັນ (ແມ່, ເອື້ອຍນ້ອງດຽວກັນ)
- ເມື່ອອາຍຸໄດ້ 3 ປີຄວນຄັດອອກ.

3.3.2 ການຈັດການດ້ານປະສົມພັນ

ອັດຕາການປະສົມພັນ, ໄກ່ຜູ້ 1 ໂຕຕໍ່ໄກ່ແມ່ 5-6 ໂຕ ແມ່ນເໝາະສົມ ແຕ່ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວການລ້ຽງໄກ່ຂອງຊາວກະສິກອນຍັງມີອັດຕາໂຕຜູ້ຫຼາຍກວ່າ ຊຶ່ງໝາຍຄວາມວ່າຊາວກະສິກອນລ້ຽງໄກ່ຜູ້ໃນລະດັບອັດຕາສ່ວນທີ່ເກີນຄວາມຈໍາເປັນ ເຮັດໃຫ້ຜູ້ໄກ່ມີການຂະຫຍາຍໂຕຊ້າ ແລະ ຊຶ້ນເປືອງອາຫານ.

ອັດຕາການຄຸມຜູ້ໄກ່ພໍພັນ 1 ໂຕ ຕໍ່ໄກ່ແມ່ພັນ 5-6 ໂຕ

- ການອະນຸບານໄກ່ນ້ອຍແມ່ນມີຄວາມໝາຍສໍາຄັນຫຼາຍ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ເປີເຊັນລອດຕາຍສູງຂຶ້ນ, ຖ້າລ້ຽງໃນເງື່ອນໄຂຊາວກະສິກອນທີ່ປ່ອຍຕາມທໍາມະຊາດ ມີອັດຕາຕາຍສູງເຖິງ 60-75%, ສະນັ້ນການໃຫ້ໄກ່ນ້ອຍມີຮ່າງກາຍອົບອຸ່ນ, ໄດ້ກິນອາຫານດີ ແລະ ພຽງພໍເປັນປັດໃຈສໍາຄັນ.

ວິທີການລ້ຽງ:

1. ອັດຕາການລ້ຽງໄກ່ໃນແຕ່ລະໄລຍະຕໍ່ພື້ນທີ່:

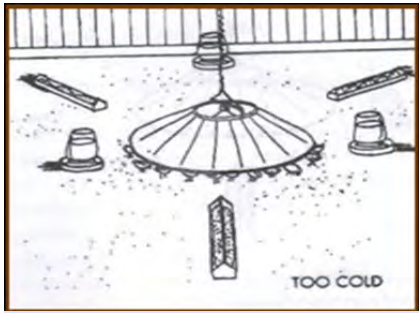
ອັດຕາການປ່ອຍໄກ່ແມ່ນຂຶ້ນກັບຄວາມເໝາະສົມຂອງຄອກ ແລະ ການຈັດການທີ່ດີອາຫານພຽງພໍກໍ່ສາມາດປ່ອຍໄກ່ໄດ້ຫຼາຍໂຕຄື:

ຕາຕະລາງທີ 2: ອັດຕາການລ້ຽງໄກ່ຕໍ່ເນື້ອທີ່

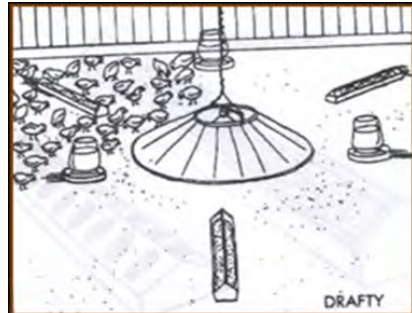
ອາຍຸໄກ່ (ອາທິດ)	ອັດຕາການບັນຈຸ (ໂຕ/ຕາແມັດ)
1-6	30-50
7-12	20-25
13-16	10-15
17-26	6-7
ໄກ່ໄຂ່ພໍແມ່ພັນ	3-4

ອັດຕາການບັນຈຸໄກ່ທີ່ເໝາະສົມຕໍ່ເນື້ອທີ່

ອຸນຫະພູມເຢັນເກີນໄປ

ມີລຶມພັດດ້ານໃດດ້ານໜຶ່ງ

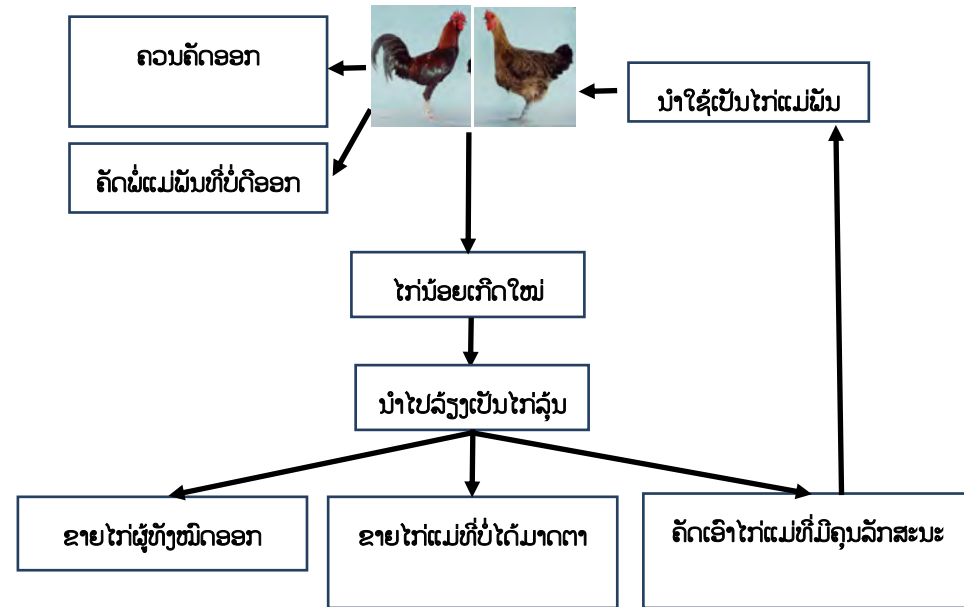
ຕາຕະລາງທີ 1: ຄວາມຕ້ອງການອຸນຫະພູມໃນການອະນຸບານລູກໄກ່

ອາຍຸໄກ່ (ອາທິດ)	ອຸນຫະພູມພາຍໃນຄອກ (ອົງສາເຊ)
1-6	26-24
7-12	24-22
13-20	21-20
ອາຍຸຫລາຍກວ່າ 21	18-20

ການອານຸບານໄກ່ນ້ອຍ

ການວາງແຜນການລ້ຽງ ແລະ ການຄັດເລືອກແນວພັນໄກ່ທີ່ຖືກຕ້ອງ

3.3.3 ການໄຂ່ ແລະ ການພັກໄຂ່

- ຖ້າເຮົາລ້ຽງໄກ່ໃນຈຳນວນຫຼາຍ ຈະຕ້ອງກະກຽມຮັງໄຂ່ໃຫ້ພຽງພໍ ບໍ່ດັ່ງນັ້ນໄກ່ແມ່ຈະຍາດຮັງໄຂ່ ເຮັດໄຂ່ຕົກເຮ່ຍ ເສຍຫາຍ ຫຼື ເຮົາຕ້ອງໄດ້ມີການຕິດຕາມທຸກເຊົ້າທຸກແລງ ໂດຍການສັງເກດເບິ່ງໄຂ່ໃນແຕ່ລະມື້ຖ້າເຫັນວ່າໃນຮັງມີໄຂ່ 2 ໜ່ວຍ ຫຼື 3 ໜ່ວຍໃນຮັງດຽວກັນສະແດງວ່າມີໄກ່ແມ່ 2 ໂຕໄຂ່ຮ່ວມກັນໂດຍເຮົາຈະໃຊ້ນ້ຳສີໝາຍສີ ຫຼື ໝາຍວັນທີແຕກຕ່າງກັນ.

- ເມື່ອແມ່ໄກ່ໃດຝັກກ່ອນ ເຮົາກໍ່ເລືອກເອົາໄຂ່ໜ່ວຍທີ່ໄຂ່ກ່ອນໃສ່ຮັງອື່ນ ແລ້ວເອົາແນວອັດປະໄວ້ປະມານ 1 ມື້ ແມ່ໄກ່ຈະຝັກເອງໂດຍຈະບໍ່ໄປລົບກວນຮັງໄຂ່ເກົ່າອີກ ແລະ ອັດຕາການແຕກກໍ່ຫຼາຍກວ່າ.
- ໄກ່ລາດແມ່ໜຶ່ງຈະສາມາດໃຫ້ໄຂ່ປະມານ 12-14 ໜ່ວຍຕໍ່ຄັ້ງ ແລະ ໃຊ້ເວລາຝັກໄຂ່ 21 ວັນ. ໄກ່ແມ່ບາງໂຕຈະລ້ຽງລູກ 2-3 ເດືອນໄຂ່ອີກຊຸດໃໝ່, ໃນ 1 ປີຈະໄຂ່ 3-4 ຄັ້ງ ຫຼື ປະມານ 50-70 ໜ່ວຍຕໍ່ປີ.
- ສະນັ້ນ, ຖ້າຊາວກະສິກອນຢາກໄດ້ໄຂ່ຫຼາຍ ກໍ່ຕ້ອງມີວິທີການປັບຮອບວຽນການຜະລິດຂອງແມ່ໄກ່ໃຫ້ໄວຂຶ້ນ ໂດຍຈະໃຫ້ເວລາແມ່ໄກ່ລ້ຽງລູກສັ້ນລົງ ແລະ ໃຫ້ໄຂ່ຫຼາຍຮອບ.

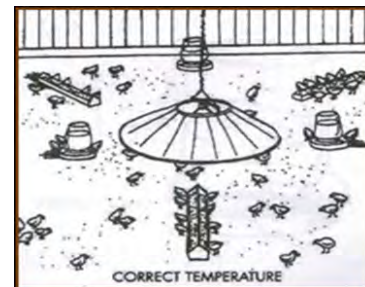

ຮັງໄຂ່ ແລະ ການຝັກໄຂ່ຂອງໄກ່ລາດ

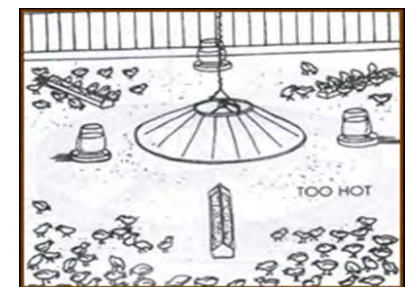
3.3.4 ການອະນຸບານໄກ່ນ້ອຍ

- ການເຮັດຄອກໄກ່ນ້ອຍນັ້ນແມ່ນມີຫຼາຍວິທີ, ຫຼາຍຮູບຫຼາຍແບບ ເຮັດແນວໃດກໍ່ໄດ້ ແຕ່ສໍາຄັນໄກ່ນ້ອຍມີຄວາມອົບອຸ່ນຄືກັນກັບຢູ່ນໍ້າແມ່ຂອງມັນ ບ່ອນທີ່ມີໄຟຟ້າກໍ່ໃຊ້ຄອກໄຟ.

- ຖ້າບ່ອນທີ່ບໍ່ມີໄຟຟ້າກໍ່ຄວນໃຊ້ເຊັ່ນ: ເຕົາຖານຮອງຜື້ນຄອກຕ້ອງໃສ່ຂີ້ແກບ, ຂີ້ເລື່ອຍ, ເຜືອງແຫ້ງນໍ້າມາຕັດ ເປັນທ່ອນນ້ອຍໆ. ອ້ອມດ້ວຍຜ້າຢາງບໍ່ໃຫ້ລົມຝັດເຂົ້າໄປຂ້າງໃນ ຫລື ເອົາເຕົາຖານໄປວາງໄວ້ເຄິ່ງກາງແຕ່ຕ້ອງເອົາສັງກະສີລ້ອມດ້ານນອກໄວ້.
- ບ່ອນທີ່ມີໄຟຟ້າ ໃຊ້ຄອກໄຟຟ້າ 100 ວັດ ມີຟາປິດດ້ານເທິງໃຫ້ແສງສະຫວ່າງສອງລົງ ຜື້ນໃຫ້ໄກ່ນ້ອຍໄດ້ຮັບຄວາມອົບອຸ່ນ.
- ຄວນສັງເກດເບິ່ງຖ້າໄກ່ນ້ອຍນອນຈຸ່ມກັນຫຼາຍໆໂຕແມ່ນຄວາມອົບອຸ່ນບໍ່ພໍໃຫ້ເພີ່ມຄວາມຮ້ອນຂຶ້ນອີກ, ຖ້າໄກ່ນ້ອຍຢູ່ຫ່າງກະແຈກກະຈາຍລຽບຕາມຂອບຄອກຫຼາຍແມ່ນຄວາມຮ້ອນຫຼາຍໂພດໃຫ້ຫັບດອກໄຟຂຶ້ນອີກ.
- ຖ້າໄກ່ນ້ອຍກະຈາຍທົ່ວບໍລິເວນໃນຄອກແມ່ນຄວາມອົບອຸ່ນພໍດີ.
- ຖ້າໄກ່ນ້ອຍໄປຈຸ່ມກັນຢູ່ແຈໃດແຈໜຶ່ງ ສະແດງຄອກມີລົມຝັດຜ່ານເຂົ້າໄປເຮັດໃຫ້ອາກາດເຢັນ ແລະ ໜາວ.
- ຕ້ອງໝັ້ນ ແລະ ຮູ້ສັງເກດລະດັບຄວາມອົບອຸ່ນພາຍ ໃນຄອກ ອານຸບານໄກ່ນ້ອຍສະເໝີເພື່ອຈະໄດ້ແກ້ໄຂທັນເຫດການ.
- ການຄວບຄຸມອຸນຫະພູມພາຍໃນຄອກອານຸບານໄກ່ນ້ອຍ.

ຄວາມອົບອຸ່ນທີ່ເໝາະສົມ

ອຸນຫະພູມຮ້ອນເກີນໄປ